

Moneylending and Jewish Law

By Tzvi Freeman and Yehuda Shurpin (Chabad.org)

In numerous places the Torah (Hebrew Bible) prohibits a Jew from borrowing, lending or being a party to a transaction that involves charging another Jew interest.¹ The Hebrew term generally used is *ribit*, which roughly means “increase.”

The prohibition of *ribit* is a strange one. It applies only when both parties are Jewish, regardless of how rich or poor they may be. However, a Jew is permitted to borrow money from a non-Jew and pay interest to him on the loan, thereby enriching him; and a Jewish person is also permitted to lend money to a non-Jew who asks for a loan and collect interest from him, just as non-Jews are permitted to lend and borrow money to and from each other with interest. Why the difference?

When it comes to forbidding theft, fraud and the like, the Torah makes no distinction between Jew and non-Jew. But then, unlike theft and fraud, there’s nothing unfair or underhanded about charging or paying interest on a loan, since both parties knowingly consent to the transaction.

Neither is it inherently deleterious to society. On the contrary, loans and interest are the two poles of the turbine that drives a healthy economy. When loans are available, merchants can make greater profits, builders can build bigger buildings, entrepreneurs can bring new ideas and inventions to the market, and families can live in better homes.

That translates as more class mobility, more jobs, more food, more clothing, more leisure time and more choices of how you want to live.

If there were no interest, there would be no incentive for anyone to make these loans. Money, after all, begets more money. You can put your money to work to earn a profit buying and selling, building and renting—so why should you be prohibited from charging a fee while your money lies idle, thereby incurring a loss of potential gain?

Loans on interest, then, benefit both the lenders and the borrowers.

Nevertheless, between Jews, loans with even the slightest amount of interest are forbidden, regardless of how rich or poor either party may be, or what use the money will go for. A Jew who wishes to invest in another Jew’s financial project can do so only by

Gelduitlenen en Joodse wetgeving

Door Tzvi Freeman en Yehuda Shurpin (Chabad.org)

Op veel plaatsen verbiedt de Thora (Hebreeuwse Bijbel) een Jood om te lenen, uit te lenen of een partij te zijn in een transactie die inhoudt dat hij een andere Jood met rente belast.¹ De Hebreeuwse term die algemeen wordt gebruikt, is *ribit*, wat ruwweg 'toename' betekent.

Het verbod op *ribit* is vreemd. Het is alleen van toepassing als beide partijen joods zijn, ongeacht hoe rijk of arm ze zijn. Het is een Jood echter toegestaan om geld van een niet-Jood te lenen en aan hem rente op de lening te betalen, waardoor hij verrijkt wordt; en een jood mag ook geld lenen aan een niet-jood die om een lening vraagt en rente van hem ontvangen, net zoals het niet-joden toegestaan is om geld van en aan elkaar te lenen met rente. Waarom het verschil?

I.v.m. het verbieden van diefstal, fraude en dergelijke, maakt de Torah geen onderscheid tussen Jood en niet-Jood. Maar dan, in tegenstelling tot diefstal en fraude, is er niets oneerlijks of achterbaks over het in rekening brengen of betalen van rente over een lening, omdat beide partijen willens en wetens instemmen met de transactie.

Het is ook niet inherent schadelijk voor de samenleving. Integendeel, leningen en rente zijn de twee polen van de turbine die een gezonde economie aandrijven. Wanneer er leningen beschikbaar zijn, kunnen handelaren meer winst maken, kunnen bouwers grotere gebouwen bouwen, kunnen ondernemers nieuwe ideeën en uitvindingen op de markt brengen en kunnen gezinnen in betere huizen wonen.

Dat vertaalt zich in verandering van sociale klasse, meer banen, meer eten, meer kleding, meer vrije tijd en meer keuzes over hoe je wilt leven.

Als er geen rente was, zou er voor niemand een stimulans zijn om deze leningen te verstrekken. Geld levert immers meer geld op. Je kunt je geld inzetten om winst te verdienen met kopen en verkopen, bouwen en huren - dus waarom zou het verboden zijn een vergoeding te vragen terwijl je geld ondertussen niet wordt gebruikt, waardoor je potentiële winst kunt mislopen?

Leningen met rente, daarentegen brengen voordeel voor zowel de kredietgevers als de leners.

Niettemin zijn tussen de joden leningen met zelfs de geringste rente verboden, ongeacht hoe rijk of arm een van beide partijen ook is, of waar het geld voor dient. Een Jood die in een ander Joods financieel project wil investeren, kan dat alleen doen door een vorm van

entering into some form of partnership (called in Jewish law a *heter iska*, which we will get to later).

So Why Is It Forbidden?

Looking at things this way, the question is turned around: If there is nothing inherently evil about interest, why then does the Torah forbid the practice between Jews?

True, there are many instances in which reckless interest rates can destroy an entire family. But the Torah could simply set guidelines establishing when interest may not be charged, and fix reasonable rates for instances when interest is fair play. Indeed, when it comes to the sale of merchandise, the Torah forbids exorbitant profit margins on staple products.² Why not do the same here? Why forbid interest altogether?

Both Ramban (Rabbi Moshe ben Nachman, 13th century) and Rabbi Don Yitzchak Abarbanel (15th century) agree³ that as long as rates are reasonable,⁴ there isn't necessarily anything morally wrong with *ribit*.

They explain that the reason Torah prohibits *ribit* between Jews is simply because your fellow Jew is family. It's just not appropriate for family members to help each other out on terms of interest. The Jewish nation is meant to behave as a cohesive unit, like a single organism, each one concerned for the other's benefit as much as with his own.

On the other hand, neither is it practical to treat the entire world as your immediate family—especially when they do not have the same laws as you. If you did, you would quickly find yourself out of resources.

So, although we accept the Torah's ban on charging our fellow Jews interest, it would not be wise or helpful to extend this to all people. The Torah thereby renders us somewhat like a healthy organism swimming among many others in a big pond, which seeks its own balanced ecology.

How Do Jews Do Business Without Loans?

When commerce increased and investments became a more common part of life, the rabbis established guidelines for partnerships. This is the *heter iska* mentioned above. One person provides the money while the other makes a profit with it, which both of them share. The rabbis set fixed terms on such partnerships, both to distinguish them from *ribit* as well as to ensure they would be conducted in a fair and equitable way for both parties.

partnerschap aan te gaan (in de Joodse wet een *heter iska* genoemd, wat we later zullen zien).

Dus waarom is het verboden?

Als we de dingen op deze manier bekijken, wordt de vraag omgedraaid: als er niets inherent slecht is aan interest, waarom verbiedt de Torah dan die praktijk tussen Joden?

Toegegeven, er zijn veel gevallen waarin onvoorzichtige rentetarieven een hele familie kunnen vernietigen. Maar de Thora zou eenvoudig richtlijnen kunnen opstellen die bepalen wanneer rente niet in rekening kan worden gebracht, en redelijke tarieven kunnen vaststellen voor gevallen waarin rente gepast is. Inderdaad, als het gaat om de verkoop van goederen, verbiedt de Torah exorbitante winstmarges op basisproducten.² Waarom hier niet hetzelfde doen? Waarom rente helemaal verbieden?

Zowel Ramban (Rabbi Moshe ben Nachman, 13de eeuw) als rabbi Don Yitzchak Abarbanel (15de eeuw), zijn het erover eens³ dat zolang de prijzen redelijk zijn⁴, er niet per se iets moreel mis is met *ribit*.

Ze leggen uit dat de reden dat de Tora *ribit* tussen Joden verbiedt, eenvoudigweg is omdat je mede-Jood familie is. Het is gewoon niet gepast voor familieleden om elkaar te helpen op basis van interest. De Joodse natie is bedoeld om zich te gedragen als een samenhangende eenheid, als een enkel organisme, waarbij elk individu net zo veel belang hecht aan het welzijn van de ander als het zijne.

Aan de andere kant is het ook niet praktisch om de hele wereld als je directe familie te behandelen - vooral als ze niet dezelfde wetten hebben als jij. Als je dat zou doen, zou je snel merken dat je geen middelen meer zou hebben.

Dus hoewel we het verbod van de Torah accepteren om het belang van onze mede-joden te belasten, zou het niet verstandig of nuttig zijn om dit uit te breiden naar alle mensen. De Torah maakt ons daardoor enigszins als een gezond organisme dat zwemt tussen vele anderen in een grote vijver, dat zijn eigen gebalanceerde ecologie zoekt.

Hoe doen joden zaken zonder leningen?

Toen handel toenam en investeringen een meer algemeen onderdeel van het leven werden, stelden de rabbijnen richtlijnen vast voor partnerschappen. Dit is de hierboven genoemde *heter iska*. De ene persoon levert het geld terwijl de andere er winst mee maakt, die ze beiden delen. De rabbijnen stellen vaste voorwaarden aan dergelijke partnerschappen, zowel om ze te onderscheiden van *ribit* als om ervoor te zorgen dat ze op een eerlijke en rechtvaardige manier voor beide partijen worden uitgevoerd.

To this day the heter *iska* is in common use, especially in Israel. A competent rabbinic authority must be consulted to draw up such a document between parties.

But the institution of free loans has nevertheless always flourished in Jewish communities. In every major Jewish community, and in most smaller ones, there has always been a free loan society to provide interest-free loans to those who qualify. This way, everyone in the community can collaborate in a great *mitzvah*, which in the long run benefits all.

Indeed, Maimonides lists the interest-free loan as one form of the highest level of charity, along with providing someone a job or entering into a partnership with him, since this preserves the borrower's dignity and enables him to get back on his own feet.⁵

Some Laws of Interest

The laws of *ribit* are extensive and complex. Here are just a few pointers:

- *Ribit* does not apply only to loans; it applies anytime one pays more than the actual debt. As such, it would also apply to things like rent or purchases.⁶
- In many cases, *ribit* would apply to "early bird specials." (This is because the buyer is essentially paying less for having advanced money to the seller before the sale is actually realized; this is similar to a debt that the seller owes you, where he is then giving you more (e.g., a discount) than he is being given. For more on this, see Are Early Bird Specials Kosher?)
- Even if both parties are in complete agreement (and even if the money was already lent), it is still prohibited to pay *ribit*.
- *Ribit* applies not only to money, but to lending and borrowing items as well. So to borrow a few eggs from your neighbor and then pay her back with a full dozen would be problematic.⁷
- Until the loan is paid, it's forbidden for the borrower to do the lender any favor he would otherwise not have done.⁸

Redemption on the Merit of Interest-Free Loans

The Torah itself gives the prohibition of *ribit* as one of the reasons G-d took us out of Egypt.⁹ Rabbi Yehuda Loewe, known as the Maharal of Prague, explains that G-d desires the unity of the Jewish nation, and it is for this purpose that He redeemed us from Egypt and gave us the land of Israel.¹⁰

Tot op de dag van vandaag is de *iska* gemeenschappelijk, vooral in Israël. Een bevoegde rabbijnse autoriteit moet worden geraadpleegd om een dergelijk document tussen partijen op te stellen.

Maar de instelling van gratis leningen heeft niettemin altijd gefloreed in Joodse gemeenschappen. In elke grote Joodse gemeenschap, en in de meeste kleinere, is er altijd een gratis leningmaatschappij geweest om renteloze leningen te verstrekken aan degenen die in aanmerking komen. Op deze manier kan iedereen in de gemeenschap meewerken aan een grote *mitswa*, die op de lange duur allen ten goede komt.

Maimonides noemt de rentevrije lening inderdaad als een vorm van het hoogste niveau van naastenliefde, samen met het aanbieden van een baan aan iemand of het aangaan van een partnerschap met hem, omdat dit de waardigheid van de lener behoudt en hem in staat stelt om weer op eigen benen te staan.⁵

Enkele wetten van belang

De wetten van *ribit* zijn uitgebreid en complex. Hier zijn slechts een paar tips:

- *Ribit* is niet alleen van toepassing op leningen; het geldt op elk moment dat iemand meer betaalt dan de feitelijke schuld. Als zodanig zou het ook van toepassing zijn op zaken als huur of aankopen⁶
- In veel gevallen zou *ribit* van toepassing zijn voor "vroegge vogels." (Dit komt omdat de koper in feite minder betaalt om het hebben voorgeschoten van geld aan de verkoper voordat de verkoop daadwerkelijk plaats vond; dit is vergelijkbaar met een schuld die de verkoper u verschuldigd is, waarbij hij je dan meer geeft (bijv. een korting) dan hij krijgt. Zie voor meer informatie Zijn vroegge vogels aankopen kosher?)
- Zelfs als beide partijen het volledig eens zijn (en zelfs als het geld al is uitgeleend), is het nog steeds verboden *ribit* te betalen.
- *Ribit* is niet alleen van toepassing op geld, maar ook op het uitlenen en lenen van dingen. Een paar eieren van je buurvrouw lenen en haar vervolgens 12 stuks terug betalen, zou dus problematisch zijn.⁷
- Tot de lening is betaald, is het voor de lener verboden om de geldschieter een gunst te verlenen wat hij normaal gezien niet zou hebben gedaan.⁸

Aflossing op de verdienste van renteloze leningen

De Thora zelf geeft het verbod op *ribit* als een van de redenen waarom G-d ons uit Egypte heeft geleid.⁹ Rabbi Yehuda Loewe, bekend als de Maharal van Praag, legt uit dat G-d de eenheid van de Joodse natie verlangt, en het is met dit doel dat Hij ons verlostte uit Egypte en ons het land van Israël gaf.¹⁰

When people assist each other, they are uniting through their act of kindness. One who takes interest acts in the opposite manner, taking advantage of his fellow Jew's misfortune in order to enrich himself. It is for this reason that throughout the generations Jews have scrupulously kept the prohibition of *ribit*, and Jewish communities generally set up interest-free loan organizations.

In the merit of Jewish unity, not only were we redeemed from Egypt, but we will merit the final redemption. May it be speedily in our days!

FOOTNOTES

1. See Exodus 22:24; Leviticus 25:35–38; Deuteronomy 23:20.
2. Leviticus 25:14; Talmud, Bava Metzia 49b ff; Tur and Shulchan Aruch, Choshen Mishpat 227:1.
3. See Nachmanides, Deuteronomy 23:21; Abarbanel, Deuteronomy 23:16 (teshuvah daled); Responsa Tzemach Tzedek, Yoreh De'ah 83. See also Likkutei Sichot, vol. 12, p. 119. (In the last-named source, there is also a discussion of why at times there is even a mitzvah to lend with ribit. See, however, Responsa Tzemach Tzedek loc. cit. (cited in Likkutei Sichot loc. cit., fn. 10) that this applies only to idolaters, and would not apply to most non-Jews.)
4. See Responsa Tzemach Tzedek loc. cit.
5. Mishneh Torah, Laws of Gifts to the Poor 10:7.
6. See Shulchan Aruch, Yoreh De'ah 176:6; Rema, Yoreh De'ah 161:1.
7. Deuteronomy 23:20 (for more on this, see Does Judaism Consider Bitcoins to Be Money?).
8. Shulchan Aruch, Yoreh De'ah 160:7–12, and Birkei Yosef, Yoreh De'ah 160:11.
9. Leviticus 25:38.
10. Maharal, Netiv ha-Tzedakah 6.

Wanneer mensen elkaar helpen, verenigen ze zich door hun daad van vriendelijkheid. Degene die interest heft, handelt op de tegenovergestelde manier, gebruikmakend van het ongeluk van zijn mede-jood om zichzelf te verrijken. Het is om deze reden dat Joden generaties lang nauwgezet het verbod op *ribit* hebben gehandhaafd, en over het algemeen creëren Joodse gemeenschappen renteloze leningorganisaties.

Ten gunste van de Joodse eenheid, werden we niet alleen verlost uit Egypte, maar zullen we de uiteindelijke verlossing waardig zijn. Moge dat spoedig in onze dagen zijn!

VOETNOTEN

1. Zie Exodus 22:24; Leviticus 25: 35-38; Deuteronomium 23:20.
2. Leviticus 25:14; Talmud, Bava Metzia 49b ff; Tur en Sjoelchan Aruch, Choshen Mishpat 227: 1.
3. Zie Nachmanides, Deuteronomium 23:21; Abarbanel, Deuteronomium 23:16 (teshuvah daled); Responsa Tzemach Tzedek, Yoreh De'ah 83. Zie ook Likkutei Sichot, vol. 12, p. 119. (In de laatstgenoemde bron, is er ook een discussie over waarom er soms zelfs een mitswa is om met ribit te lenen.) Zie echter Responsa Tzemach Tzedek loc. Cit. (Geciteerd in Likkutei Sichot loc.cit., fn. 10) dat dit alleen van toepassing is op afgodendienaren en niet van toepassing zou zijn op de meeste niet-joden.)
4. Zie Responsa Tzemach Tzedek loc. cit.
5. Mishneh Torah, Wetten van geschenken aan de armen 10: 7.
6. Zie Sjoelchan Aroech, Yoreh De'ah 176: 6; Rema, Yoreh De'ah 161: 1.
7. Deuteronomium 23:20 (Wilt u hierover meer weten; kijk bij Vindt Judaïsme dat Bitcoins geld is?).
8. Sjoelchan Aroech, Yoreh De'ah 160: 7-12, en Birkei Yosef, Yoreh De'ah 160: 11.
9. Leviticus 25:38.
10. Maharal, Netiv ha-Tzedakah 6.